

iTEACH: EXPERIENȚE DIDACTICE

ISSN 2247 – 966X

Nr. 51 / NOIEMBRIE 2015

51

Pledoarie pentru meseria de învățător

| de DANIELA IOSIM

Evaluarea în educația din România secolului XXI

| de LOREDANA RUBA

Voluntariat din suflet și rațiune

| de MARCELA LEMNETE

Gânduri despre educația outdoor

| de ILDIKO SIMO

Interpretarea creațiilor plastice: Descifrarea personalității copilului

| de CORINA RUSZ

Managementul educațional al claselor multietnice

| de DELIA MUSTACĂ

Editor: TEHNE- Centrul pentru Inovare în Educație

Online: www.iteach.ro/experiencedidactice

Partener: Institutul de Științe ale Educației

Revista "iTeach: Experiențe didactice" își propune să promoveze aspectele practice ale predării, învățării și evaluării școlare prin aducerea în prim plan a experiențelor concrete ale cadrelor didactice. Constituie un canal de comunicare și de informare în cadrul comunității cadrelor didactice înscrise pe platforma iTeach.

Descriere prin cuvinte cheie:

didactică aplicată, practică pedagogică, situații educative, experiențe didactice

iTEACH: EXPERIENȚE DIDACTICE

Cod de identificare ISSN / înregistrarea Bibliotecii Naționale a României:

iTeach: Experiențe didactice (online) = ISSN 2247 – 966X

ISSN – L = 2247 – 966X

EDITOR: **TEHNE- Centrul pentru Inovare în Educație**

www.tehne.ro

REDACȚIA:

Str. Dr. Louis Pasteur 54

București 050536

COLECTIV DE REDACȚIE

dr. Olimpiu ISTRATE (Universitatea din București, Departamentul pentru Formarea Profesorilor)

Oana GHEORGHE (Institutul de Științe ale Educației)

Irina VASILESCU (Școala Nr. 195 București)

dr. Simona VELEA (Institutul de Științe ale Educației)

Alexandra BUNICA (TEHNE- Centrul pentru Inovare în Educație)

Doru ȘTEFĂNESCU (Social IT)

dr. Simona GĂBUREANU (Universitatea Politehnica București, Catedra pentru Pregătirea Personalului Didactic)

dr. Ema FĂCIU (Universitatea "Vasile Alecsandri" din Bacău, Școala doctorală; Casa Corpului Didactic "Grigore Tăbăcaru" Bacău)

E-MAIL: echipa@iteach.ro

PAGINA REVISTEI:

www.iteach.ro/experientedidactice

Pledoarie pentru meseria de învățător

De **Daniela Iosim**

În condițiile marilor transformări care au loc în societatea noastră, cresc exigențele față de activitatea și conduita oamenilor în toate împrejurările, în societate și în profesie. În sistemul de educație, atitudinea și conduita profesorului trebuie să se ridice la standardele cele mai înalte, fiind primul model pentru cei educați. Învățătorul este persoana care realizează o misiune de importanță majoră, de formare și dezvoltare a personalității tinerei generații.

Being a teacher is beautiful, is hard, is interesting, is a challenge. A teacher is always near his children with all his soul, with all his knowledge. He learns all his life, he laughs and cries with each child, and never gets old or tired. He has enough time for everything. Knows to listen and to speak, to laugh and cry, to share and to receive. He is the best friend of small children! It is an honor for all the teachers to be teachers!

Cadrul didactic este principalul factor al educației și instruirii tinerilor. Având rolul de îndrumător, acesta contribuie la pregătirea omului pentru activitate și creație independentă. În învățământul contemporan, învățătorul are un rol din ce în ce mai important, este fundamentul formării personalității umane. Personalitatea sa reprezintă factorul decisiv pentru reușita elevilor, filtrul care imprimă direcții și finalități nuanțate întregului demers educativ.

Învățătorul și calitatea predării

Ceea ce face să crească importanța rolului și personalității învățătorului în școală și în societate sunt cele două tipuri fundamentale de activități pe care el le desfășoară zi de zi: activitatea școlară și activitatea extrașcolară. În școală, dascălul este conducătorul activității didactice ce se desfășoară în vederea realizării obiectivelor prevăzute în documentele școlare. El este cel care imprimă un sens și o finalitate educativă tuturor premiselor și condițiilor, obiective și subiective, participante și implicate în procesul de învățământ. Privite în sine, informațiile cuprinse în programele și manualele școlare constituie doar premise latente din punct de vedere al formării personalității umane, ele capătă, însă, valențe educative ca urmare a prelucrării și transmiterii lor de către învățător.

Tot așa se întâmplă și cu mijloacele de învățământ. Oricât de performante ar fi ele, numai utilizarea lor de către învățător prin integrarea lor într-o situație de învățare le asigură valențele educative scontate. Sunt un ajutor pentru cadrul didactic, dar el rămâne cel care conferă acestor mijloace un sens pedagogic prin modul cum le folosește și prin rezultatele la care ajunge. Relația pedagogică rămâne, oricât s-ar tehniciza, o relație umană.

Învățătorul, prin personalitatea sa, amplifică valențele educative ale tuturor cunoștințelor transmise. Rolul conducător al dascălului în activitatea didactică rămâne una din coordonatele de bază ale misiunii sale. Pentru a-și îndeplini rolul, învățătorul trebuie să fie permanent în mijlocul elevilor, să constituie pentru fiecare dintre ei o personalitate dinamică, entuziasmată. În viziunea lui J. H. Pestalozzi educația trebuie să ajute natura

umană să se dezvolte respectând particularitățile individuale. Rolul educației este de a stimula impulsul de afirmare, adică de a activa dezvoltarea, de a face ca "ochiul să vrea să vadă, urechea să vrea să audă, piciorul să vrea să meargă, iar mâna să apuce... La fel inima vrea să creadă și să iubească, spiritul vrea să gândească". Învățătorul este cel care descoperă metode și procedee eficiente în formarea fiecărui copil în parte. Calitatea educației oferite de unitatea de învățământ depinde de prestația pedagogică a cadrelor didactice, de atitudinea lor față de schimbare, de calitatea metodelor interactive și procedeele didactice practicate. În condițiile actuale, educația de calitate rămâne în totalitate pe seama cadrelor didactice.

Învățăm mereu și niciodată nu vom ști tot! Talentul de dascăl ne permite să le insuflăm copiilor dorința de a ști, curajul de a spune ce gândesc, puterea de a gândi drept, de a nu judeca pe nimeni și puterea de a schimba în bine lumea din jurul lor. Talentul de a fi dascăl ne ajută să gestionăm situațiile critice, să îndrumăm cu dăruire copiii către excelență sau copiii cu nevoi speciale. Latura umană subiectivă și fragilă trebuie cunoscută și stăpânită.

Munca în educație înseamnă acumulare de tensiune, presiune, concentrare, stres, înseamnă responsabilitate pentru o clasă întreagă de elevi dar și pentru fiecare elev în parte, responsabilitate în fiecare oră, în fiecare pauză, la fiecare activitate extrașcolară. Impactul factorului uman, cu toate consecințele ce decurg din aceasta, nu este deloc neglijabil în această profesie. Suntem oameni, avem suflet și facem această meserie din pasiune, din dorința de a lăsa moștenire urmașilor dragostea de carte, corectitudinea, seriozitatea, dorința de a fi mai bun, de a reuși. Învățătorul este cel care contribuie la educația pentru o viață de calitate a unui individ și a colectivității. Promovează încrederea, respectul reciproc, gândirea pozitivă, adoptă idei și atitudini democratice. Probează calități umane, profesionale și etice. Recunoaște și pune în valoare aspectele pozitive și rezultatele elevilor, îi sprijină în eforturile lor și le insuflă încredere în forțele proprii. Tot el le dezvoltă elevilor capacitatea de a fi autonomi, de a deveni subiecți ai propriei dezvoltări prin:

- implicare în propria formare
- sprijinire în folosirea unor surse și mijloace diverse de informare
- crearea abilităților de a lua decizii
- responsabilizare și motivare
- dezvoltarea capacității de a rezolva probleme
- încurajarea spiritului de inițiativă și a creativității
- facilitarea colaborării și comunicării între elevi.

În activitatea extrașcolară se șlefuieste formarea personalității elevului. Acțiunile de acest fel scot la iveală sufletul copilului, inițiază prietenii, descoperă pasiuni, îndrumă interese. Învățătorul este cel care alege felul activității, locul de desfășurare, formează echipe și sugerează teme de cercetare. Prin astfel de activități elevii vor învăța să aprecieze frumosul, să iubească și să protejeze natura, să participe la concursuri județene sau naționale, să scrie poezie sau proză, să recite, să fie actori, să cânte și să danseze. Orice copil este special dacă i se creează condiții să arate de ce este special! În activitățile

extrașcolare își urmează dorințele și aspirațiile personale datorită încrederii inspirate și curajului insuflat de învățător. Orice activitate coborâtă din minte în sufletul copilului are o frumusețe aparte! Învăță să fie curios, să descopere, să aprecieze, să aleagă, să fie creativ, să pună în valoare ceea ce are. Valențele informaționale și corelative ale activităților extrașcolare sunt multiple. Ele devin eficiente dacă au constanță și atractivitate. Definiție este dorința cadrului didactic de a pune în valoare calitățile elevilor săi în orice moment, în orice loc, cu orice ocazie.

Vocația de dascăl

În nicio altă profesie nu este mai oportună cerința ca osmoza dintre carieră și vocație să fie cât mai aproape de perfecțiune. Devine un imperativ al școlii de a angaja nu doar învățători, ci învățători de vocație. Nu doar munca coștiincioasă și sistematică, mobilizarea voinței și sentimentelor, ingeniozitatea, creativitatea, calitatea gândirii, erudiția și pregătirea științifică constituie cheia succesului în activitatea pedagogului, ci vocația lui pentru ceea ce face. Înțeleg prin vocație convergența tuturor eforturilor învățătorului spre anumite manifestări, în direcția cărora simte că se realizează pe sine și are sentimentul propriei libertăți, propriei afirmări, iar forma sub care vocația se manifestă constituie îndeletnicirea constantă a pedagogului de vocație. Ceea ce face învățătorul este să construiască o bază solidă pentru construcția ce va dura toată viața pentru fiecare individ în parte. Formarea individului presupune nu numai însușirea unor cunoștințe, ci și învățarea acestuia să învețe de-a lungul vieții, să gândească liber și critic.

Tactul pedagogic se înscrie ca o componentă esențială și specifică a aptitudinii pedagogice, o abilitate de a înțelege elevii, de a fi omenos, de a aprecia și a nota corect, de a da dovadă de exigență și severitate moderate, de a sprijini și îndruma elevul, de a-i ierta greșelile minore, de a fi drept în acordarea recompensei și a pedepsei, de a pedepsi fapta, nu persoana, de a nu-l persecuta, de a nu-i aminti mereu o greșală. Tactul pedagogic solicită inteligență, ingeniozitate și afectivitate în sensul de a acționa adecvat, suplu și creator în vederea reușitei depline a actului educațional. Elevii apreciază omenia, însușirea de bun psiholog, înțelegerea problemelor personale, ignorarea micilor abateri, renunțarea la pedeapsă când elevul și-a recunoscut vina, discreția, evaluarea obiectivă, imparțialitatea, corectitudinea, simțul umorului etc. Competențele organizatorice întregesc structura aptitudinii pedagogice. Ele includ capacitatea de organizare și ordonare a materiei, abilitatea de a organiza, îndruma și conduce activitatea clasei de elevi ca grup psihosocial. Munca la catedră necesită programarea timpului pentru fiecare lecție, dar și pentru fiecare semestru sau an școlar. Trebuie organizată evidența și controlul activității elevilor, precum și corecta evaluare a rezultatelor acestei activități. O altă componentă importantă a aptitudinii pedagogice este capacitatea de a comunica cu clasa. Acest act comunicațional privește mai întâi abilitatea învățătorului de a transmite pe cale verbală sistemul de cunoștințe și priceperi astfel ca actul comunicării să fie viu, activ, dinamic, expresiv. De conținut și de fluența verbală depinde în mare măsură calitatea predării cunoștințelor. Dar învățătorul nu transmite elevilor doar informații. El stabilește cu clasa un contact psihologic, realizează cu elevii o comunicare cognitivă și una afectivă. Dacă stăpânește temeinic materialul de predat, pe parcursul lecției el urmărește

îndeaproape modul cum sunt recepționate informațiile, cum reacționează elevii, observându-le privirea, mimica și gesturile. Cunoaște psihologia elevului, structurile lui cognitive, metodele și procedeele potrivite vârstei elevilor și particularităților individuale. Calitatea de învățător nu este înnăscută. Ea se câștigă și se formează în liceul pedagogic, în universitate și se perfecționează în procesul instructiv-educativ. Un învățător se perfecționează și se formează continuu. Susține astfel ideea de a învăța mereu, indiferent de vârstă sau de profesie. Educația permanentă permite o mai bună adaptare la cerințele societății, societate aflată în continuă transformare.

Învățătorul nu uită niciodată că trebuie să zâmbească, să lase la ușa clasei toate problemele personale și să fie mentor și prieten pentru elevii săi. Dacă zâmbeste, zâmbetul se va întoarce aproape mereu. Zâmbetul și râsul întăresc sistemul imunitar, apără de boli, inspiră idei, atrag prietenii și înfrumusețează viața. Am învățat în ani de activitate la catedră generații după generații că unde e mintea, acolo e și comoara. Ceea ce facem pentru noi înșine moare odată cu noi. Ceea ce facem pentru alții și pentru lumea întreagă rămâne și este nemuritor! Rămâneți implicați! Modelați personalități și suflete, îndrumați copiii pe drumul cel bun al vieții și veți rămâne nemuritori! A trăi în lume fără a deveni conștient de sensul ei este ca și când rătăcești într-o bibliotecă fără a atinge nicio carte!

Călătorie plăcută prin viața de învățător, ați făcut cea mai bună alegere! Și nu uitați să zâmbiți!

Bibliografie: 1. Chapman, G. (2008). Cele cinci limbaje ale iubirii, Editura Curtea Veche, București. 2. Crețu, T. (2005). Psihologia copilului, Editura Didactică și Pedagogică, București. 3. Cucoș, C. (2000). Pedagogie, Editura Polirom, Iași. 4. Ezechil, Liliana (2002). Comunicarea educațională în context școlar, Editura Didactică și Pedagogică, București. 5. Faber, A. & Maylish, Elaine (2002). Comunicarea eficientă cu copiii, acasă și la școală, Editura Curtea Veche, București. 6. Jude, I. (2008). Educație și socializare, Editura Academiei române, București. 7. Șerban, I. Gr. (1975). Învățătorul și copiii, Editura Didactică și Pedagogică, București. 8. Truță, Elena & Mardar, Sorina (2007). Relația profesor-elevi, Editura Aramis, București.

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experiencedidactice/pledoarie-pentru-meseria-de-Invatator>)

Evaluarea în educația din România secolului XXI

De **Loredana Ruba**

În luna mai a anului 2015, în România, evaluarea competențelor de receptare a mesajului scris se realizează deficitar, cu încălcări ale principiului particularităților de vârstă: testul are șase coli, în care elevul mic trebuie să navigheze permanent, cu prea multe desene și elemente grafice care îl sperie și îi distrag atenția de la sarcină. Partea bună constă în folosirea codurilor și păstrarea informațiilor de diagnoză pentru evaluator. Articolul prezintă comparativ exigențele unei evaluări moderne, inspirate de ultimele cercetări în domeniul psihopedagogiei, în antiteză cu metehnele sistemului tradițional de evaluare și în dorința de a inspira o schimbare.

Evaluarea este una dintre cele 3 activități fundamentale ale procesului de învățământ alături de predare și învățare. Indiferent care este competența pe care își propune să o evalueze, dascălul român de azi trebuie să depășească modelul tradițional – și o face destul de firav, inconsistent – al evaluării ca act de putere sau ca mijloc de dominare a clasei de elevi. Ion T. Radu observă că *„evaluarea performanțelor școlare este tot mai mult înțeleasă nu ca acțiune de control-sanctiune, limitată la verificare și notare, ci ca proces ce se întrepătrunde organic cu celelalte procese” specifice actului educațional organizat*”.

Secolul al XX-lea a fost decisiv pentru evoluția evaluării. Evaluarea diagnostică, formativă și sumativă s-au supus în țările civilizate unor principii renascentiste care fixează omul, educabilul, în centrul procesului educațional. Evaluarea azi trebuie să fie nu un final de proces, nu un act paralel cu profilul personalității educabilului, ci *„un act care se integrează organic în același proces de învățare, creând relații interactive și circulare”* (C.L. Oprea -Strategii didactice interactive, E.D.P., p.224). Învățătorul modern trebuie să dea elevului posibilitatea dezvoltării metacognitive prin raportarea sa permanentă la propriile producții (autoevaluare) și a propriului proces de monitorizare critică a muncii de învățare/creare de producții noi (progres metacognitiv). Unul dintre itemii finali în cadrul oricărui tip de probă de evaluare formativă sau sumativă trebuie să aibă în structura sa o consistență reflexivă metacognitivă, de autoconștientizare a demersului pentru educabil dar care oferă dascălului o informație diagnostică permanentă, prețioasă, despre acest aspect – al evoluției metacognitive – unul deosebit de important după cercetările lui Bordas Inmaculada din 2001. *„Elevul să dețină controlul propriei formări”* este un deziderat greu de realizat însă obligatoriu, într-o școală nu modernă – cădem poate în capcana cuantificării tehnologizate excesiv de itemii obiectivi – ci *„renascentistă”* – cea care oferă prin deschiderile ei noi fundații puternice în propria formare a educabilului și convingerea că propria sa formare poate fi controlată de el însuși prin autocunoaștere și autoconștientizare.

„Constructivismul pune sub semnul întrebării metodele evaluative tradiționale, uniforme, care și-au păstrat credința în adevărurile absolute. Este recomandabilă o completare a evaluărilor prin autoobservare și observări externe, preferate fiind procedeele calitative”. (Horst Siebert, 2001, p.209).

Lipsa unor evaluări inteligente („goal-free”, iluminativă-dialogată

sau „prin împuternicire”) creează rutină, conformism, și nu duce la dezvoltarea completă a personalității. (C.L. Oprea) Cu alte cuvinte, rolul evaluării trebuie să fie de motivare, ameliorare, autoconștientizare, și nu de sancționare. Pentru școlarul mic, practicile tradiționale (cu judecată și cuantificare verbalizate zilnic în fața elevului) sunt devastatoare și au consecințe negative serioase în evoluția sa viitoare pe parcursul întregii vieți, nu doar a școlarității. Lipsa de maturitate a părinților în „gestionarea” calificativelor situează educabilul într-o angoasă permanentă între ultimul „bine” și viitorul posibil „bine” de la test, dacă sunt ignorate implicațiile metacognitive. Lipsa preocupărilor pentru parcursul metacognitiv fac din practicile curente de evaluare niște mijloace sigure de distrugere și deformare a imaginii de sine.

O strategie de evaluare eficientă va ține cont de toți factorii care concurează la procesul de formare – posibilă limbă maternă maghiară, context familial dificil, profil psihomotor sensibil, blocaje temporare – și va folosi evaluarea mai ales pentru a scoate în evidență progresul evident rezultat din implicare, angajare plenară în sarcină. O strategie de evaluare eficientă va folosi mijloace de evaluare interactive și complexe ca portofoliul sau proiectul.

„Eșecul în îndeplinirea unei sarcini nu trebuie să antreneze eșecul generalizat al celui care îl suferă” (Monteil, 1997), elevului trebuie să i se recunoască dreptul la greșeală, căci greșelile creative sunt foarte importante în dezvoltarea sa cognitivă. Horst Siebert vorbește despre „lauda greșelii”, cu intenția ascunsă evidentă de a o depăși. Modul în care este și se simte evaluat elevul influențează performanțele, reușita școlară, dar și fericirea lui pe perioada școlarității. Anii de școală pot să fie ani de muncă, de construcție sau de groază, cu stagnări și blocaje, eșecuri, chiar renunțări. *„Conduitele rezultate dintr-o anumită formă de organizare a relațiilor în interiorul școlii-locul elevului bun și a celui slab-pot furniza o bază comportamentală care constituie o mediere între individ și obiectul susceptibil să afecteze procesul de cunoaștere”* (Monteil).

Cercetările recente arată că modul de notare influențează comportamentul cognitiv viitor, pentru sesiunile următoare de învățare. Astfel, elevii etichetați ca fiind „buni” se mobilizează și obțin rezultate superioare elevilor „slabi”. Diferențele se estompează dacă nu se anunță subiecții că se pregătește o sesiune de evaluare. Aceste cercetări sunt foarte generoase pentru viitorul ființei umane în devenire, pentru că au demonstrat clar că nu există elevi slabi. Gradul de automobilizare în situația problemă-probă de evaluare, obstacol de depășit în viață-sunt dependente de imaginea de sine și de contextele imediate, familiare, în care evoluează educabilul, ceea ce presupune din partea dascălului strategii de cunoaștere a acestor detalii obiective și subiective iar pe baza lor conceperea strategiilor de predare-raportare metacognitivă. Jurnalul reflexiv, itemii subiectivi, exercițiile de dezvoltare a inteligenței emoționale, tehnicile de meditație duc la progres metacognitiv și la progres în formarea educabilului. Este obligatorie monitorizarea imaginii de sine a acestuia.

C.L. Oprea vorbește despre un sistem eficient de evaluare care „asigură un flux continuu de informații, înlătură barierele în comunicare, trebuie să fie flexibil, oferă oportunități de optimizare a procesului”. *„Accentul se mută de pe măsurarea produselor pe constatarea efectelor acțiunilor valorizatoare și pe*

stimularea capacității de autoevaluare”, iar „evaluarea de judecare a performanțelor va ceda locul evaluării de dezvoltare, a evaluării centrate pe efecte — „goal-free”(care urmărește schimbările observabile în educabil). Managementul centrat pe control este înlocuit de management centrat pe „angajament implicativ” (Oprea), în timp ce accentul strategic se mută de la sancționare la dezvoltare. Evaluarea clasică ar trebui înlocuită cu cea dialogată, care implică autoevaluare, deci autoconștientizare și automonitorizare.

Bibliografie: Siebert, Horst (2001). Pedagogie constructivistă. Iași: Editura Institutul European. Oprea, Crenguța Lăcrămioara (2009). Strategii didactice interactive. București: EDP. Campbell, Ross (2001). Educația prin iubire. București: Editura Curtea Veche. Gardner, Howard (2001). Frames of Mind. Basic Books.

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experientedidactice/evaluarea-in-educatia-din-ro-mania-secolului-xxi>)

Voluntariat din suflet și rațiune

De **Marcela Lemnete**

Voluntariatul, ca și celelalte acțiuni umane, este o acțiune susținută de voință și motivație. Dar de unde poate să vină această motivație? Cu toții vedem ce se petrece în jurul nostru, și probabil majoritatea dintre noi criticăm, fie pentru sine fie în exterior, cu voce tare. V-ați întrebat vreodată la ce duce critica sau dacă e suficientă? Articolul prezintă opinia mea și starea mea sufletească atunci când mă gândesc la voluntariat. Uneori, ajutorul cu suflet dă rezultate minunate.

Criticăm politicienii, instituțiile statului, diverși concetățeni ori grupuri de concetățeni, criticăm gusturi, criticăm comportamente, situații, etc. În afară de faptul că ne „răcorim” și eventual atragem aprobarea celorlalți asupra criticii noastre, din păcate ea nu rezolvă nimic concret în momentul enunțării ei. În schimb, ea poate fi un motiv, poate constitui primul pas înspre acțiune, înspre a face ori a schimba ceva. De aceea, de cele mai multe ori, voluntariatul este răspunsul atunci când ajungem să decidem că ne implicăm pentru a schimba ceva.

Voluntariatul înseamnă de fapt responsabilitate, asumarea unui crez și aplicarea lui. Sunt oameni, care deși împlinesc în carieră, material și pe plan familiar, totuși simteau că le lipsește ceva. Simțeau că ceva din jurul lor nu este în regulă, simțeau că pot face ceva mai mult decât toate celelalte lucruri pe care le fac. Astfel, voluntariatul vine din generozitate, vine din crezul că poți schimba ceva, dăruind. Este un mediu care îți dă o altă perspectivă asupra a tot, și nu în ultimul rând, formează un caracter mai puternic, dăruiește înapoi o cunoaștere de sine la

care poate altfel nu ai fi ajuns. Dăruind, cu siguranță vei primi, și eu una pot să confirm că voluntariatul este un mediu în care la tot pasul întâlnești oameni deosebiți. Voluntariatul te învață cum să schimbi, dar și cum să te schimbi tu însuși prin dăruire. Voluntariatul poți face în multiple feluri, poți dedica cu precădere din timpul tău, cunoștințele tale sau unele resurse materiale de care dispui, însă toate acestea în spiritul celor enunțate mai sus. Voluntariatul nu este, totuși, atunci când în loc să îți arunci hainele ce nu le mai folosești, le duci unui ONG, ori de asemenea, voluntariat nu este participarea la activitățile unui grup de voluntari doar pentru ca acolo merg și unii dintre prietenii tăi, din plictiseală ori pentru că vrei să îți satisfaci nevoia de apartenență la un grup, ori vrei doar să arăți celorlalti că îți pasă...

Voluntariatul, pe de altă parte, nu este ceva roz și pufos, nu este doar cântec și zâmbet. Voluntariatul înseamnă a lucra și după serviciu, a lipsi uneori de acasă, ori a suporta vremea nu tocmai prietenoasă câteodată. Altă dată înseamnă a risca ridiculizarea propriei persoane sau chiar a fi supus unor acte de violență verbală. Uneori înseamnă a nu dormi, a nu mânca și a nu sta locului, toate acestea în intensități și durate trecute peste limita confortului.

Uneori, beneficiarii actelor de voluntariat nici nu îți vor mulțumi, alte ori înseamnă a te confrunța cu prejudecățile unei societăți neadaptate, care nu vrea în rușinea capului să creadă că un om poate ajuta un alt om pur și simplu pentru că sunteți amândoi oameni și pentru că asta înseamnă ceva.

Voluntariatul este în cele din urmă un munte greu de urcat, însă odată ajuns în vârf, te cunoști mai bine pe tine însuși, te simți mai împlinit, vezi că poți acolo unde credeai că nu se poate. Odată ajuns în vârf, vezi mai multe, și știi că de aici înainte poți să faci cam orice ți-ai propune. Când ai ajuns în vârf îți dai seama că de fapt asta e ceva ce doreai dintotdeauna să faci, însă poate fără să îți dai seama.

Așadar, de ce doar să stai pe margine și să critici când poți face ceva, când poți schimba ceva? Desigur, cu o floare nu se face primăvară, însă dacă mai mulți oameni vor începe să gândească așa, primăvara poate începe a se instala în sufletul voluntarului activ și al beneficiarului actului de voluntariat.

Mahatma Gandhi spunea „Dacă vrem să trăim într-o lume mai bună, trebuie să contribuim la crearea ei”.

De curând, am început să îmi pun unele întrebări, am ajuns să înțeleg mai bine și să dobândesc noi sensuri despre ce înseamnă voluntariatul. Voluntariatul e un îndemn la gesturi frumoase și acte de bunătate, pe care le poate face oricine și oricând, e un îndemn să schimbi ziua cuiva printr-un gest frumos.

Prin bunătate poți schimba atitudinea cuiva, nu doar ziua. Oamenii nu vor rămâne indiferenți la gesturile frumoase, făcute din inimă, cu zâmbetul pe buze. Pe unii îi va surprinde, pe alții îi va pune pe gânduri, iar pe mulți îi vor îndemna să-și lase și ei o amprentă de bunătate.

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experientedidactice/voluntariat-din-suflet-si-ratiune>)

Gânduri despre educația outdoor

De **Ildiko Simo**

Articolul prezintă, concis, beneficiile și facilitățile activităților desfășurate în aer liber, precum și câteva obstacole/frâne care stau în calea organizării și derulării unor activități de tip outdoor de calitate, la nivel de educație preșcolară și nu numai.

Termenul „outdoor” (lb. engleză) sună modern, provocator, creativ și totuși parcă inaccesibil principalilor actori ai sistemului educațional național. Educația *outdoor* este o formă de educație ce se desfășoară în aer liber, care, în accepțiunea sistemelor de educație din alte țări europene și nu numai, are la bază învățarea prin contactul direct cu elementele naturii și a mediului înconjurător apropiat. Sub umbrela educației outdoor se regăsesc mai multe domenii, cum ar fi: educația pentru natură și om, educația ecologică, educația științelor exacte (matematică, fizică, chimie) etc., și diferite activități, de tipul celor de dezvoltare personală, formarea abilităților de viață, abilităților practice, de relaxare, plimbări, drumeții și aventură etc.

La „noi”, dacă sunt organizate activități de tip outdoor, de cele mai multe ori sunt reduse la plimbări în natură și ecologizarea unor spații verzi din apropierea unității școlare, la plantat puieți, adunat frunze, castane sau conuri, excursii la monumente istorice, jocul liber sau organizat în curtea școlii/grădiniței ori în parcul din vecinătatea instituției sau poate dacă timpul permite se mută mobilierul din clasă în curte și se desfășoară acolo lecția/activitatea în stil clasic.

Este timpul să conștientizăm beneficiile și facilitățile acestui tip de educație, „să părăsim prisma” instituției/clădirii pentru a ne aventura cu puțină creativitate și imaginație în natura ce încă ne înconjoară, „să rupem barierele” înălțate de rutină, indiferență, comoditate și uneori de necunoaștere, și, să oferim copiilor noștri o alternativă interesantă și mai atractivă.

Dintre **beneficiile și facilitățile** oferite de activitățile de tip outdoor putem decela următoarele, lăsând lista deschisă:

- Un cadru natural mai plăcut, mai relaxant în care copiii să se manifeste mai liber, autentic, unde au posibilitatea de a prezenta un comportament firesc, necenzurat de formalismul și rigiditatea instituțiilor școlare;
- Un mediu mai provocator/stimulator care să răspundă curiozității naturale/firești a copiilor, care să incite la investigare, cercetare și să rezulte cunoaștere, învățare reală, practică;
- Contactul direct cu natura, în acest mod copiii având posibilitatea interacțiunii cu elementele mediului înconjurător fără vreo mijlocire, fără substitute, fără simulare artificială;

- Dezvoltarea personală a celor implicați, care, își pot evalua, măsura forțele proprii, își pot învinge temeri, depăși convingeri personale și dificultăți de învățare, pot trece bariere sociale etc.;

- Mișcarea implicată de activitățile de tip outdoor duce la o dezvoltare fizică dezirabilă care reprezintă de asemenea un beneficiu major, duce la o sănătate corporală și mentală mai mult decât semnificativă care la rândul-le influențează funcționarea corespunzătoare a organelor interne și a organismului în ansamblu;

- Dezvoltarea socio-emoțională armonioasă este o altă rezultată a acestui tip de educație deoarece prin relațiile interpersonale stabilite între participanți (copil-copil, copil-adult) se dezvoltă spiritul de echipă, de fair-play, apartenență la un grup social, crește gradul de implicare/participare activă, se intensifică relațiile sociale, se diversifică și nuanțează formele comunicării sociale/personale;

- Exersarea aptitudinilor mai puțin vizibile/cunoscute care nu pot fi observate/exersate în sala de clasă;

- Educația outdoor permite un nivel ridicat de creativitate/ingeniozitate, atât din partea organizatorului, al coordonatorului cât și din partea participanților, în ceea ce privește proiectarea activității, conceperea acesteia sau în prezentarea diferitelor soluții identificate în rezolvarea problemelor ridicate;

- Latura interactivă a activităților în aer liber conduce la o mai bună cunoaștere a copiilor, cunoaștere a acestora în diferite ipostaze și situații de învățare pe axa comportament-atitudine-aptitudine.

Cu toate beneficiile și facilitățile enumerate mai sus, educația outdoor, în esența sa, poate fi un proces complex care presupune deopotrivă bună organizare, implementare și evaluare, care necesită timp, creativitate, seriozitate și deschidere spre inovație din partea educatorilor.

La sfârșit, vreau să adaug câțiva **factori frenatori** observați în jurul meu în ceea ce privește organizarea activităților de tip outdoor la nivel preșcolar și nu numai preșcolar:

- Lipsa unei legislații clare și a unor norme metodologice de aplicare coerente care să reglementeze acest tip de educație și care să-i stabilească locul în curriculumul școlar;
- Reticență la nou, la schimbare a multor cadre didactice;
- Riscurile aferente activităților organizate în aer liber pe care cadrele didactice nu sunt dispuse să și le asume din teamă, comoditate sau presiuni sociale din partea colegilor, a direcțiilor sau a părinților copiilor;
- Formarea inițială și/sau continuă insuficientă a cadrelor didactice în ceea ce privește activitățile de tip outdoor;
- Lipsa parteneriatelor sociale /educaționale cu organisme și instituții din comunitatea locală sau formalismul prea mare a celor existente, care să sprijine organizarea și desfășurarea activităților în mediul natural, care încă face parte din habitatul uman.

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experiencedidactice/ganduri-despre-educatia-outd>

Interpretarea creațiilor plastice: Descifrarea personalității copilului

De **Corina Rusz**

Desenele timpurii ale copiilor nu arată nici bănuita conformitate față de aspectul realist și nici proiecțiile spațiale la care né-am aștepta. Care este explicația? De ce desenează așa? Este oare suficient să expunem, să apreciem, să ierarhizăm lucrările care sunt mai bune? Toate sunt bune! Dar né punem oare întrebarea — Ce né spun copiii despre ei în desenele realizate? Încercăm oare să pătrundem astfel în lumea copilului, să decifram semnificația psihologică, socială și morală pe care ele o dețin? Este de ajuns ca văzând aceste lucrări să né mărginim la aprecierea liniilor trasate, a culorilor folosite, a corectitudinii formelor redade? Oare nu putem vedea copilul viu, așa cum este sau nu integrat în familia sa, satisfăcut sau nu în ceea ce privește nevoile sale fundamentale? Credem oare că prin vizitele în familie vom putea afla mai mult decât ceea ce né spun în mod elocvent lucrările copiilor?

Desenele copilului sunt o oglindă fidelă a sufletului, foaia de hârtie este un ecran pe care copilul își proiectează personalitatea. Desenul copilului nu e un capriciu, un lucru făcut din plictiseală, ci viziunea lui asupra lumii. Toți copii desenează spontan, dintr-o pornire firească. Prin aceste desene copilul își spune părerea despre lumea înconjurătoare, despre felul cum vede obiectele, ființele, își exteriorizează sentimentele și ideile potrivit gradului de inteligență, oglindesc nivelul de cunoștințe, priceperi și deprinderi. Este o formă de reflectare afectivă și individuală totală.

Educația estetică este un factor care influențează în mod deosebit conturarea personalității umane, contribuind prin formele sale specifice la dezvoltarea receptivității față de actul de cultură, la formarea și cultivarea gustului față de frumos și față de adevăr, realizând în același timp completarea culturii generale a copilului.

De aceea vom găsi diferențe însemnate între atitudinile și producțiile copiilor occidentali și cele ale eschimoșilor, între cele ale copiilor îngrijiți și a celor neglijăți dar și atunci va fi util să subliniem unele caracteristici.

Formele de reprezentare vizuală né solicită atenția nu numai pentru că sunt de un vădit interes educațional, dar și pentru că toate trăsăturile fundamentale care acționează în moduri rafinate, complicate și modificate în arta matură se vădese cu o limpezime elementară în imaginile create de copii. Picturile și sculpturile din orice stil au proprietăți ce nu pot fi explicate ca

simple modificări ale materiei prime perceptuale receptate prin simțuri.

Desenele timpurii ale copiilor nu arată nici bănuita conformitate față de aspectul realist și nici proiecțiile spațiale la care né-am aștepta. Care este explicația? S-a sugerat că din punct de vedere tehnic copilul este incapabil să reproducă ceea ce percepe. Așa cum ei nu pot lovi centrul țintei, pentru că le lipsește concentrarea privirii și siguranța mâinii ce caracterizează țințașul adult, tot astfel ochii și mâinile lor nu au deprinderea de a realiza linii corespunzătoare cu creionul sau cu penelul. Este deci adevărat că desenele copiilor vădesc o stăpânire incompletă a activității motorii și că liniile lor urmează cursuri neregulate, dar cel mai adesea liniile sunt trase destul de précis pentru a indica ce reprezintă desenul, mai ales pentru privitorul care poate compara desene de același fel. Deci nu lipsa de îndemânare motorie se găsește în explicația aceasta.

Alți teoreticieni au susținut teoria privind trasarea liniilor drepte, a cercurilor sau ovalelor de către copii deoarece aceste forme sunt mai ușor de desenat. Este adevărat, dar nu se spune ce proces mintal îi face pe copii să identifice obiecte cu figuri geometrice. Nu se poate invoca nici lipsa de interes sau neglijența observației. Copii observă cu o perspicacitate ce dă de rușine numeroși adulți și nimeni din cei care au văzut concentrația intensă cu care copii lucrează nu vor accepta o explicație bazată pe neglijență sau indiferență.

Cea mai veche și chiar și acum cea mai răspândită explicație a desenelor făcute de copii este aceea că întrucât copiii nu reprezintă ceea ce se presupune că văd, trebuie să intervină aici o altă activitate mintală decât percepția. Copiii desenează generalități, dar asta nu explică totul. Néîndoielnic copiii văd mult mai multe decât ceea ce desenează. Felul cum se prezintă o imagine depinde de criteriile desenatorului și de scopul desenului. Chiar și în practica noastră, un simplu cerc sau un punct exprimă uneori mult mai mult decât imaginea detaliată.

În general, nu doar în învățământ, abstractizarea și intelectualismul sunt dominante. Omul modern, fără a-și da seama, trăiește într-o idolatrie conștientă sau nu a abstracției, a formulei, a tehnologiei. Îi lipsește din ce în ce mai mult capacitatea unei abordări mai ample sau de a include trăirile estetice și gândurile nemecaniciste. Copiii trăiesc în acest mediu și sunt modelați de influența lor. De aici tendința către o atrofiere a personalității și către o mărginire a felului de a gândi.

La expoziții, serbări și alte ocazii, rezultatele muncii sunt arătate unui public mai mare, copilul învață să critice dar totodată să audă critici cu privire la ceea ce el a produs. Este oare suficient să expunem, să apreciem, să ierarhizăm lucrările care sunt mai bune? Toate sunt bune!

Dar né punem oare întrebarea — Ce né spun copiii despre ei în desenele realizate? Încercăm oare să pătrundem astfel în lumea copilului, să decifram semnificația psihologică, socială și morală pe care ele o dețin? Este de ajuns ca văzând aceste lucrări să né mărginim la aprecierea liniilor trasate, a culorilor folosite, a corectitudinii formelor redade? Oare nu putem vedea copilul viu, așa cum este sau nu integrat în familia sa, satisfăcut sau nu în ceea ce privește nevoile sale fundamentale? Credem oare că prin vizitele în familie vom putea afla mai mult decât ceea ce né spun în mod elocvent lucrările copiilor?

În zadar vom pune tot felul de întrebări părinților, deoarece tot nu vom afla de la ei care este în mintea copilului imaginea propriei familii. Dar acest lucru îl putem "citi" din lucrările lor, desigur, numai cu condiția să încercăm.

Desenele copiilor normali, la care inteligența se dezvoltă în mod firesc, trece prin mai multe faze care succed într-o ordine marcând fiecare evoluția copilului la un moment dat. Fiecare fază are propria ei motivare, propriile ei capacități de expresie, propria ei frumusețe. Aceste faze trebuie parcurse fără pripeală. *"Un artist nu sare peste trepte, spunea Jean Cocteau, dacă o face își irosește timpul, căci va trebui să le urce din nou mai târziu."*

Imaginația joacă un rol foarte important în creațiile plastice. Imaginația creatoare crează copilului posibilitatea să se oglindească în lume nu numai ca spectator. Momentele de creativitate incită resursele multilaterale ale personalității. Școlarul mic este încântat de produsele fanteziei sale, chiar dacă acestea sunt doar parțial reușite. Tentația creației este foarte mare și permite copilului noi și noi căutări.

Dacă, de pildă, cunoașterea se realizează așa cum susțin cei mai mulți dintre psihologii experimentalisti, în proporție de circa 80% în primii 8-10 ani față de tot ceea ce se acumulează în tot restul vieții, avea dreptate Albert Einstein când afirma că din multe motive, inclusiv din cele ale eficienței sociale, *"imaginația creatoare este mai importantă decât suma cunoștințelor acumulate"*.

Si cum putem stimula această imaginație creatoare? Renunțând la dogme. Nu punându-i să redea exact obiectele reale, ci îndrumându-i să descopere, nu imitând natura "din afară", ci scormonind structurile, sensurile, calitățile expresive ale acestora și mai ales a celei interioare proprii.

Că nu știu să tragă o linie? că pictează cerul verde și iarba albastră? Nu trebuie să fim victime ale unei educații estetice rigide. Că teama de a nu deforma, de a nu depăși un contur, de a nu folosi culorile da apă pentru că né murdăream, multora le-a trunchiat sufletul, le-a închistat gândirea plastică creativă. Copiilor ar trebui să le spunem: "Jucați-vă, copii, cu culorile, liber, fără nici o grijă! Cât mai sunteți copii!"

De multă vreme căutam un argument împotriva unor îndrumări didactice de genul: Apa verde? apa e albastră, iarba e verde, de ce n-au roțile spițe? Am descoperit argumentul căutat în cartea sculptoriței Athene T. Spear, o exegetă a lui Brâncuși (*"Păsările lui Brâncuși"*, Editura Meridiane, București, 1978). Argumentul aparține genialului nostru maestru: *"Când vezi un pește nu te gândești la solzi, nu-i așa? Te gândești la iuțimea lui, la trupul lui plutind și strălucind, văzut prin apă... Dacă i-aș face aripioare și ochi și solzi, i-aș curma mișcarea... Eu doresc însă sclipirea spiritului său."*

Dacă desenează căsuța cât un purice și pisica de 10 ori mai mare, nu înseamnă că nu au simțul măsurii, la vârsta lor nu se pun aceleași probleme ca la vârsta noastră. Ei apreciază cu alte raporturi, de natură afectivă mai ales, se exprimă după alte legi decât cele ale științei, repetă ce le place, desenează mai mare ceea ce au îndrăgit.

Învățătorul se va întreba dacă este bine să-și lase elevii singuri în grija propriului discernământ. Nu este arta oare una din acele deprinderi pe care trebuie să le învățăm singuri? Orice intervenție nepotrivită poate tulbura judecata elevilor sau îi

poate lipsi de o descoperire pe care ar fi făcut-o cu mai mult folos ei înșiși. Si totuși învățătorul poate face mult — el trebuie să urmeze calea de mijloc, să predea totul și să nu predea nimic. Întreaga instrucție trebuie întemeiată pe conștiința faptului că concepția vizuală a elevilor evoluează după principii proprii și că intervențiile învățătorului trebuie să țină seama de ceea ce reclamă procesul individual de creștere în diferite momente. Totuși, nu putem spera să cultivăm simțul formei vizuale într-o porțiune a planului de învățământ dacă acest simț este neglijat sau prost folosit în alta.

"A încerca să creem o insulă de educație într-un ocean de ignoranță este până la urmă o autoamăgire", spunea Rudolph Arnheim. Gândirea vizuală este invizibilă. Pedagogul de mâine trebuie să privească mintea ce gândește și percepe în interacțiune cu năzuințele, pasiunile și temerile întregii ființe umane.

Bibliografie: Athena T. Spear (1978). *Păsările lui Brâncuși*. Ed. Meridiane, București. Rudolf Arnheim (1979). *Artă și percepție vizuală*. Ed. Meridiane, București. Ursula Schiopu, Viorica Pișcoi (1998). *Psihologia generală și a copilului*. Ed. Didactică și Pedagogică, București.

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experiencedidactice/interpretarea-creatiilor-plasti-ce-descifrarea-personalitatii-copilului>)

Managementul educațional al claselor multietnice

De **Delia Mustaca**

Managementul educațional a dobândit un rol tot mai important în cadrul paradigmei educaționale actuale deoarece actorii de pe scena educațională au roluri bine determinate și la fel de importante. Problema este cu atât mai importantă cu cât învățământul este un domeniu prioritar al vieții sociale fiind o întreprindere de lungă durată de care depinde formarea factorului uman al națiunii. Învățământul dobrogean este unul cu un specific bine definit, Dobrogea este un mozaic etnic reflectat și în structura clasei care poate fi întâlnită în școli din toate zonele, urbană și rurală deopotrivă. Cu atât mai mult, succesul managerului clasei multietnice, și al școlii în care există asemenea clase, ține de abilități specifice ale acestuia dar și de caracteristicile specifice ale acestui tip de colectiv de elevi.

Termenul de management educațional aparține domeniului mai larg al științelor socio-umane din aceeași familie cu pedagogia dar individualizate prin obiectul lor de studiu: economie, sociologie, psihologie, politologie. Managementul educațional cunoaște, integrează și adaptează date preluate de la științele conexe socio-umane astfel:

- de la economie se obține organizarea și utilizarea eficientă a resurselor educaționale în raport cu obiectivele;
- din sociologie se folosesc date pentru managementul organizațiilor, grupurilor, relațiilor, fenomenelor sociale generate în context educațional;
- din politologie se folosesc date referitoare la luarea deciziilor, organizarea și conducerea unor grupuri conform obiectivelor stabilite;
- din psihosociologie se face apel la cunoștințele legate de dimensiunile personalității managerului în exercitarea rolurilor.

În final, managementul educațional constă în arta managerului educațional de a folosi idei (obiective educaționale, programe analitice, strategii didactice), relații (determinate de structura organizatorică, legături între elemente și acțiuni, sarcini, echilibrul autoritate/libertate, centralizare/descentralizare), oameni (formare, motivare, delegare de autoritate, stimulare, evaluare) și resurse (precizare, diversificare, preocupare, adaptare, integrare).

Specialiștii au identificat trei niveluri la care se manifestă managementul educațional:

- macro-managementul sistemului de învățământ și al procesului de învățământ, pe țări și pe niveluri (național, european, local);
- intermediar managementul organizațiilor școlare care constă în coordonarea structurilor educaționale de către managerii de vârf din învățământ, de la ministru la director de școală;
- micro-managementul claselor analizează modurile de organizare a lecțiilor și a claselor de către managerii operaționali din învățământ.

În literatura de specialitate, sunt menționate o serie de tipuri de manageri educaționali:

- educatoare, învățător, profesor, profesor-diriginte (conduce activitatea didactică la nivelul clasei sau grupului de elevi);
- profesor-logoped (se ocupă cu coordonarea procesului de formare a limbajului);
- profesor-consilier (asigură asistența psihopedagogică);
- profesor-metodist (conduce activitatea metodică la nivel teritorial și județean);
- profesorul-director;
- profesorul-inspector școlar;
- profesorul — învățământ superior;
- profesorul-manager în învățământul superior.

Profesorul trebuie să exercite o serie de funcții manageriale care constau în: **a.** Planificarea activităților de tip instructiv și educativ prin care creează sarcini și obiective pe diferite niveluri și determină structurarea conținuturilor esențiale precum și realizarea orarului grupei. **b.** Organizarea activităților grupei în care determină programul de muncă instructiv-educativ și creează structurile și tipurile de organizare. Educatorul are sarcina de a constitui și determina climatul psiho-pedagogic . **c.**

Comunicarea realizărilor științifice, seturilor axiologice sub forma mesajelor și stabilește canalele de comunicare și repertoriile comune. Activitatea educativă necesită un dialog continuu și constă în arta formulării întrebărilor dar și în libertatea acordată elevilor în structurarea răspunsurilor. Dialogul educabil-profesor necesită un climat educațional stabil, deschis și constructiv. **d.** Conducerea activității desfășurate în clasă prin care dirijează procesul asimilării dar și al formării educabililor prin desfășurarea procesului educațional. **e.** Coordonarea proceselor instructiv-educative ale grupei în ansamblul lor, urmărește realizarea permanentă a sincronizării dintre obiectivele individuale și cele comune. **f.** Îndrumarea educabililor pe calea cunoașterii prin analize adaptate situației, prin sfaturi și recomandări care să mențină comportamentele și reacțiile lor. **g.** Consilierea celor educați în activitățile școlare și în cele extrașcolare prin sfaturi, prin ajutorare și prin orientare culturală și axiologică. **h.** Motivarea activității prin aprecieri pozitive sau negative utilizând aprecieri verbale și limbajul nonverbal în scopul dezvoltării comportamentelor pozitive. **i.** Controlul celor educați în scopul cunoașterii stadiului în care se află activitatea de realizare a obiectivelor precum și nivelele de performanță ale acestora. Este o funcție cu rol regulator și de modificare a activității și atitudinii educabililor. **j.** Evaluarea constă în măsurarea atingerii scopurilor și obiectivelor dintr-o etapă prin folosirea instrumentelor de evaluare sumativă, prin prelucrări statistice ale datelor recoltate și prin elaborarea sintezei aprecierilor finale.

În ceea ce privește managementul claselor cu specific multietnic, caracteristice multor școli din spațiul dobrogean, trebuie surmontate, pe lângă diferențele de vârstă, de abilități sau de sex între elevi, și acelea care țin de mediul cultural. Diferențele culturale se referă mai puțin la subculturile generate de mediile socio-economice diferite din care provin elevii, și mai mult la valorile culturale proprii grupului etnic sau religios al elevului. Aceste diferențe pot fi importante și constau în:

- codurile morale și religioase (pe lângă faptul că sunt diferite) pot fi mai stricte în anumite grupuri;
- ritualurile și ceremoniile religioase pot influența mai pregnant comportamentul în școală al unor elevi;
- diferențele culturale pot genera ostilitate, chiar conflicte între anumite grupuri etnice, deci și între elevii care le aparțin;
- elevii care provin din grupuri etnice minoritare vor utiliza limba oficială în clasă cu toate problemele care pot decurge de aici.

Aceste diferențe pot genera un câmp de tensiuni greu de aplanat dacă profesorul le ignoră sau nu este capabil să le facă față. De aici rezultă necesitatea studierii culturii (văzută ca mod de viață propriu unei familii în cadrul mai larg al unei comunități) deoarece familia constituie cadrul inițial al socializării primare a copilului și majoritatea valorilor și percepțiilor sociale fundamentale se formează în acest context. Dacă profesorul cunoaște structura și valorile familiei elevului din clasa multietnică, el poate anticipa și interpreta în mod adecvat comportamentul și atitudinile elevului, ale familiei sale în contexte particulare.

Clasa de elevi este un grup social foarte important pentru orice

copil deoarece are o existență în timp destul de mare și o mare influență asupra membrilor săi. Ea este un grup social tipic (definit în sociologie drept ansamblu de indivizi între care există relații bine definite și în care fiecare individ are conștiința apartenenței la grup). Tipologic, face parte din categoria grupurilor de muncă, are un număr limitat de membri, egali între ei și un animator (profesorul). Membrii săi au interese comune și urmăresc realizarea unor scopuri specifice, bine delimitate. Activitatea grupului se desfășoară după o serie de norme, de acte reglementate oficial.

Clasa de elevi are o serie de funcții, cea mai importantă este aceea de integrare socială. Coeziunea grupului reprezintă integrarea membrilor într-o unitate funcțională și este expresia capacității de a stabili legături cât mai strânse între aceștia. Pedagogia modernă a identificat o serie de activități care facilitează intercunoașterea și întărirea coeziunii grupului:

- activități de dinamizare a grupului și facilitarea intercunoașterii (elevii să spună pe rând care sunt meritele lor și ale familiei, să deseneze un blazon al acesteia în care vor ilustra familia, tradițiile și etnia);
- activități de stabilire a regulilor grupului;
- activități de conștientizare a efectelor marginalizării (prin jocul etichetei sau al cercului);
- activități de dezvoltare a cooperării și colaborării (enigma, casele);
- activități de conștientizare a identității grupului (ghemul, statuia grupului);
- alte tipuri de activități precum: ateliere de muzică, pictură și artă meșteșugărească, expoziții tematice, excursii, concursuri tematice, spectacole și serbări etc.

Acestea pot fi aplicate cu succes în managementul clasei multietnice deoarece ea este un grup care are nevoie de acțiuni susținute de obținere și de consolidare a coeziunii. Astfel, activitatea prin care elevii sunt rugați să deseneze un blazon care să cuprindă tradiții și istorie a familiei și etniei ajută la cunoașterea istoriei grupului din care fac parte dar și la împărtășirea acestor cunoștințe colegilor de clasă, români sau din alte grupuri etnice.

O modalitate de întărire a coeziunii grupului este proiectul educativ realizat la nivel individual. Utilitatea sa constă în faptul că îi ajută pe elevi să înțeleagă legătura dintre om și natură, între cunoștințele dobândite la diferite discipline și lumea exterioară. Metoda dă posibilitatea elevilor de a se implica și organiza prin investigație individuală și de grup, autoconducându-și procesul de educație, îl pune în contact cu comunitatea și le creează oportunitatea de a-și susține public opiniile. Datorită implicării directe, elevii se simt cercetători ai realității. Ei se simt responsabilizați, se implică cu plăcere și, ca urmare a explicațiilor și sfaturilor date, înțeleg semnificația unor norme, optează pentru ele și doresc să se conducă după acestea în acțiunile lor.

Spectacolele și serbările sunt și ele o modalitate eficientă atât de realizare a intercunoașterii la nivelul clasei cât și de sporire a coeziunii ca grup a acesteia. Se pot organiza serbări în care să se illustreze costume, cântece și dansuri tradiționale ale fiecărei etnii sau pot fi organizate activități împreună cu părinții care să

ilustreze aceste tradiții (în școlile dobrogene și nu numai se organizează adesea concursuri sau expoziții culinare, fiecare etnie vine cu preparate tradiționale care sunt astfel cunoscute de ceilalți elevi).

Principiile educației interculturale sunt puse în practică prin intermediul cadrului didactic dar și de către elevi este crucial dar definirea acestuia depinde de tipul de pedagogie asumată de către cadrul didactic. Pedagogiile tradiționale impun atitudinea profesorului atotștiutor, situat deasupra elevului. Acesta din urmă rămâne cantonat în rolul pasiv de receptor al unor cunoștințe ce nu pot fi trecute sub semnul întrebării. Acest tip de interacțiune profesor – elev se întâmplă cu precădere în cazul pedagogiei tradiționale a transmisiei.

Anca Nedelcu consideră că tipul de pedagogie care se potrivește obiectivelor și principiilor educației interculturale este pedagogia constructivistă. Aceasta combină dimensiunea cognitivă a actului de învățare cu cea care încurajează acțiunea, pe scala crescătoare a celor patru obiective ale educației interculturale. De asemenea, premisa pedagogiei constructiviste, conform căreia nu există adevăruri absolute, este și unul din principiile de bază ale educației interculturale, ceea ce facilitează utilizarea acestui tip de pedagogie în punerea în practică a educației interculturale.

În cadrul pedagogiei constructiviste, profesorul este mai degrabă un „facilitator” al învățării, un „mediator cultural”, un „moderator al dialogurilor”. Acest rol nu duce cu gândul la maieutica socratică, metodă pedagogică prin care elevul este condus către obiectul învățării prin propria reflecție, cu ajutorul dialogului și al comunicării. Pedagogia constructivistă modelează sarcinile profesorului, astfel încât acesta să nu mai constituie sursa principală de informație, ci doar una din resursele pe care elevii le pot utiliza în procesul de învățare, să stimuleze dialogul între elevi, să încurajeze autonomia elevului în sensul împuternicirii acestuia și pentru a-i dezvolta abilitățile de gândire critică.

În cadrul acestui demers nu trebuie omis partenerul, al doilea membru al relației, elevul. Pentru a putea lua parte în mod eficient la activitățile din cadrul educației interculturale, elevul trebuie să se simtă valorizat în propria sa identitate culturală, etnică și religioasă.

Este evident că în situația în care acesta este supus unor atitudini discriminatorii, reacția sa la reflecția asupra propriei culturi poate da rezultate adverse, din cauza complexelor de inferioritate internalizate sub acțiunea discriminării suferite.

Succesul procesului de management intervine la toate nivelurile amintite și ține, pe lângă alți factori precum actorii implicați în proces (elevi, părinți, alți profesori) de calitatea managerului educațional, de modul în care acesta știe să gestioneze resursele, să organizeze și să conducă organizația (deoarece orice colectiv, indiferent de numărul membrilor este o organizație) și să propună strategii de realizare a obiectivelor pe care și le-a propus. Dacă managerul aplică aceste principii și strategii specifice va obține succesul în demersul său instructiv-educativ.

Bibliografie: Barbu L., Managementul calității în învățământul preuniversitar, Editura Sf. Ierarh Nicolae, București, 2010. Experiențele didactice și psihopedagogice de succes. Simpozion internațional, Ediția a II-a, s. n., Poarta Albă, 2011. Gherguț, Alois, Management general și strategic în educație: Ghid practic,

Editura Polirom, Iași, 2007. Institutul Intercultural Timișoara, Educație interculturală în comunități multietnice, s. n., Timișoara, 2002. Iucu, Romiță B., Managementul și gestiunea clasei de elevi: Fundamente teoretico-metodologice, Editura Polirom, Iași, 2000. Nedelcu, Anca, Fundamentele educației interculturale, Editura Polirom, Iași, 2008. Stan, Emil, Managementul clasei, Editura Aramis, București, 2003.

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experiencedidactice/managementul-educational-al-claselor-multietnice>)

iTeach: EXPERIENȚE DIDACTICE

ISSN 2247 – 966X

Editor: TEHNE- Centrul pentru Inovare în Educație

Pagina Revistei: www.iteach.ro/experiencedidactice